YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(kahdeksas jaosto)

6 päivänä toukokuuta 2009 *

Asiassa T-127/04,

KME Germany AG, aikaisemmin KM Europa Metal AG, kotipaikka Osnabrück (Saksa),

KME France SAS, aikaisemmin Tréfimétaux SA, kotipaikka Courbevoie (Ranska), ja

KME Italy SpA, aikaisemmin Europa Metalli SpA, kotipaikka Firenze (Italia),

edustajinaan asianajajat M. Siragusa, A. Winckler, G. C. Rizza, T. Graf ja M. Piergiovanni,

kantajina,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään É. Gippini Fournier, avustajanaan solicitor C. Thomas,

vastaajana,

jossa yhtäältä vaaditaan kumoamaan sakko, joka kantajalle on määrätty [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/E-1/38.240 – Teollisuusputket) 16.12.2003 tehdyn komission päätöksen K (2003) 4820 lopullinen 2 artiklan c, d ja e alakohdan nojalla, tai alentamaan kyseisen sakon määrää, ja jossa toisaalta komissio on nostanut vastakanteen, jossa se vaatii mainitun sakon määrän korottamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN
ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Martins Ribeiro sekä tuomarit S. Papasavvas ja N. Wahl (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies C. Kantza,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.2.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

1 KME Germany AG (aikaisemmin KM Europa Metal AG), KME France SAS (aikaisemmin Tréfimétaux SA) ja KME Italy SpA (aikaisemmin Europa Metalli SpA) ovat osa pörssissä noteerattua ja maailmanlaajuisesti toimivaa eurooppalaista teollisuuskonsernia. Kyseinen konserni on yksi maailman suurimmista kuparista ja kupariseoksista valmistettujen puolivalmisteiden valmistajista. KME France ja KME Italy muodostivat vuoden 1995 kesäkuuhun saakka yhdessä KME Germanyyn nähden erillisen yrityksen. Vasta kyseisen ajankohdan jälkeen KME Germany, KME Italy ja KME France ovat muodostaneet yhden ja saman konsernin (KME Germanya, KME Italya ja KME Francea kutsutaan jäljempänä niitä keskenään erottelematta kantajiksi tai KME-konserniksi).

2 Saatuaan tietoja Mueller Industries Inc:lta komissio suoritti vuoden 2001 maaliskuussa yllätystarkastuksia Outokumpu Oyj:n ja Luvata Oy:n (aiemmin Outokumpu Copper Products Oy) (jäljempänä yhdessä Outokumpu), Wieland-Werke AG:n (jäljempänä Wieland) sekä kantajien tiloissa 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 14 artiklan nojalla.

3 Outokumpu toimitti 9.4.2001 komissiolle yhteistyötä koskevan tarjouksen sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 1996, C 207, s. 4; jäljempänä yhteistyötä koskeva vuoden 1996 tiedonanto) perusteella. Outokumpu toimitti tätä koskevan muistion 30.5.2001.

4 Vastauksena sellaiseen tietopyyntöön, jonka komissio oli asetuksen N:o 17 11 artiklan 2 kohdan nojalla vuoden 2002 heinäkuussa lähettänyt KME-konsernille ja Wielandille, Wieland pyysi 30.9.2002, että sen hyväksi sovellettaisiin yhteistyötä koskevaa vuoden 1996 tiedonantoa.

5 Saman tietopyynnön jälkeen KME-konserni pyysi 15.10.2002, että myös sen osalta sovellettaisiin mainittua tiedonantoa.

6 Sen jälkeen, kun komissio oli suorittanut tutkimuksen, joka sisälsi uusia tarkastuksia Outokummun ja KME-konsernin tiloissa, osallistunut kokouksiin Outokummun, KME-konsernin ja Wielandin edustajien kanssa sekä asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla toimittanut täydentäviä tietopyyntöjä KME-konsernille ja Wielandille, se aloitti vuoden 2003 heinäkuussa rikkomismenettelyn ja laati väitetiedoksiannon, joka lähetettiin KME-konsernille, Wielandille ja Outokummulle. Koska väitetiedoksiannon vastaanottajat eivät halunneet kuulemistilaisuutta pidettäväksi, sellaista ei järjestetty.

7 Komissio teki 16.12.2003 päätöksen K(2003) 4820 lopullinen [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/E-1/38.240 – Teollisuusputket) (jäljempänä kanteen kohteena oleva päätös), jonka tiivistelmä julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 28.4.2004 (EUVL L 125, s. 50).

8 Kanteen kohteena olevasta päätöksestä ilmenee, että ilmastointi- ja jäähdytysputkien laadusta huolehtivaksi yhdistykseksi (Cuproclima Quality Association; jäljempänä Cuproclima) järjestäytyneet tuottajat, mukaan lukien kantajat, ulottivat 1980-luvun lopulla yhteistyönsä kilpailua koskeviin kysymyksiin

9 Kokoukset, joita Cuproclima järjesti kahdesti vuodessa, olivat kanteen kohteena olevan päätöksen mukaan säännöllinen tilaisuus keskustella hinnoista ja muista teollisuusputkien osalta sovellettavista kauppaehdoista sekä vahvistaa kyseisiä hintoja ja kauppaehtoja sen jälkeen, kun kokouksen virallinen esityslistan mukainen osuus oli ohi. Asianomaisten yritysten välisellä kahdenvälisellä yhteydenpidolla täydennettiin näitä kilpailusääntöjen vastaisia kokouksia. Asianomaiset yritykset vahvistivat hintatavoitteita ja muita teollisuusputkiin liittyviä kauppaehtoja, sovittivat yhteen hinnankorotuksia, jakoivat keskenään asiakkaita ja markkinaosuuksia ja valvoivat kilpailunvastaisten järjestelyidensä täytäntöönpanoa yhtäältä nimeämällä markkinajohtajia ja toisaalta vaihtamalla luottamuksellisia tietoja.

10 Kanteen kohteena oleva päätös sisältää muun muassa seuraavat säännökset:

”1 artikla

Seuraavat yritykset ovat rikkoneet [EY] 81 artiklan 1 kohdan määräyksiä ja, 1 päivästä tammikuuta 1994, ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan määräyksiä osallistumalla jäljempänä määriteltyinä ajanjaksoina sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen kokonaisuuteen, joka muodostui hinnoista sopimisesta ja markkinoiden jakamisesta teollisuusputkien alalla:

a) [Wieland]: 3 päivästä toukokuuta 1988 22 päivään maaliskuuta 2001;

b) Outokumpu – –: erikseen 3 päivästä toukokuuta 1988 30 päivään joulukuuta 1988 ja solidaarisesti [Luvatan] kanssa 31 päivästä joulukuuta 1988 22 päivään maaliskuuta 2001;

c) [Luvata]: 31 päivästä joulukuuta 1988 22 päivään maaliskuuta 2001 (solidaarisesti [Outokummun] kanssa);

d) [KME Germany]: erikseen 3 päivästä toukokuuta 1988 19 päivään kesäkuuta 1995 ja solidaarisesti [KME Francen] ja [KME Italyn] kanssa 20 päivästä kesäkuuta 1995 22 päivään maaliskuuta 2001;

e) [KME Italy]: solidaarisesti [KME Francen] kanssa 3 päivästä toukokuuta 1988 19 päivään kesäkuuta 1995 ja solidaarisesti [KME Germanyn] ja [KME Italyn] kanssa 20 päivästä kesäkuuta 1995 22 päivään maaliskuuta 2001;

f) [KME France]: solidaarisesti [KME Italyn] kanssa 3 päivästä toukokuuta 1988 19 päivään kesäkuuta 1995 ja solidaarisesti [KME Germanyn] sekä [KME Italyn] kanssa 20 päivästä kesäkuuta 1995 22 päivään maaliskuuta 2001.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitetuista rikkomisista määrätään seuraavat sakot:

a) [Wieland]: 20,79 miljoonaa euroa

b) Outokumpu – – ja [Luvata] solidaarisesti: 18,13 miljoonaa euroa

c) [KME Germany], [KME France] ja [KME Italy] solidaarisesti: 18,99 miljoonaa euroa

d) [KME Germany]: 10,41 miljoonaa euroa

e) [KME Italy] ja [KME France] solidaarisesti: 10,41 miljoonaa euroa.”

11 Niiltä osin kuin on ensinnäkin kyse sakon perusmäärän laskentapohjan vahvistamisesta, komissio totesi, että kyseinen rikkominen, joka perustui hintojen vahvistamiseen ja markkinoiden jakamiseen, oli luonnostaan erittäin vakava rikkominen (kanteen kohteena olevan päätöksen 294 perustelukappale).

12 Rikkomisen vakavuuden määrittämiseksi komissio otti huomioon myös sen, että kartelli kattoi koko Euroopan talousalueen (ETA) (kanteen kohteena olevan päätöksen 316 perustelukappale). Komissio tutki lisäksi rikkomisen todellisia vaikutuksia ja totesi, että kartellilla on ”kaiken kaikkiaan ollut vaikutusta markkinoilla” (kanteen kohteena olevan päätöksen 314 perustelukappale).

13 Viimeksi mainitun toteamuksen osalta komissio tukeutui muun muassa seuraaviin seikkoihin. Ensinnäkin se otti huomioon kartellin täytäntöönpanon ja viittasi siihen, että kartellin osanottajat ilmoittivat toisilleen myyntimääränsä ja hintatasonsa (kanteen kohteena olevan päätöksen 300 perustelukappale). Toiseksi asiakirja-aineistosta ilmeni, että hinnat laskivat silloin, kun kartellisäännöistä poikettiin, ja nousivat voimakkaasti muina ajanjaksoina (kanteen kohteena olevan päätöksen 310 perustelukappale). Kolmanneksi komissio viittasi siihen, että kartellin jäsenten yhteenlaskettu markkinaosuus oli 75–85 prosenttia (kanteen kohteena olevan päätöksen 310 perustelukappale). Neljänneksi komissio totesi, että markkinaosuudet säilyivät

suhteellisen vakaina rikkomisen keston ajan, vaikka asiakkaat siirtyivätkin osallistujalta toiselle (kanteen kohteena olevan päätöksen 312 perustelukappale).

14 Komissio otti edelleen rikkomisen vakavuutta määrittäessään huomioon sen, että kupariset teollisuusputket ovat merkittävä teollisuudenala, jonka arvioitu markkina-arvo Euroopan talousalueella oli 288 miljoonaa euroa (kanteen kohteena olevan päätöksen 318 perustelukappale).

15 Komissio otti kaikki mainitut seikat huomioon ja totesi, että kyseistä rikkomista oli pidettävä erittäin vakavana (kanteen kohteena olevan päätöksen 320 perustelukappale).

16 Toiseksi komissio päätti kohdella asianomaisia yrityksiä eri tavalla voidakseen ottaa huomioon kunkin yrityksen tosiasiallisen taloudellisen kapasiteetin aiheuttaa merkittävää vahinkoa kilpailulle. Komissio on tältä osin todennut, että yhtäältä KME-konsernin – joka oli markkinajohtaja Euroopan talousalueen teollisuusputkien markkinoilla [*luottamuksellinen*] prosentin markkinaosuudella – markkinaosuus Euroopan talousalueen teollisuusputkien markkinoilla, ja toisaalta Outokummun ja Wielandin – joiden markkinaosuudet olivat [*luottamuksellinen*] prosenttia ja 13,4 prosenttia – markkinaosuudet olivat erilaiset. Tämä ero huomioon ottaen Outokummulle ja Wielandille määrättyjen sakkojen laskentapohjaksi asetettiin 33 prosenttia KME:lle määrätyn sakon laskentapohjasta, eli 11,55 miljoonaa euroa Outokummulle, 11,55 miljoonaa euroa Wielandille ja 35 miljoonaa euroa KME-konsernille (kanteen kohteena olevan päätöksen 327 ja 328 perustelukappale).

17 Koska KME-konserni luotiin vuonna 1995, komissio jakoi kyseiselle konsernille määrätyn sakon laskentapohjan kahteen osaan. Ensimmäinen osa koski ajanjaksoa 1988–1995 (erottaen siten KME Germanyn KME Francesta ja KME Italysta) ja toinen osa koski ajanjaksoa 1995–2001 (kohdellen kaikkia kolmea yksikköä yhtenä konsernina). Mainittu laskentapohja jaettiin näin ollen seuraavasti: 8,75 miljoonaa euroa KME Germanylle (1988–1995); 8,75 miljoonaa euroa solidaarisesti KME Italylle

ja KME Francelle (1988–1995) ja 17,50 miljoonaa euroa KME-konsernille, eli solidaarisesti KME Germanylle, KME Francelle ja KME Italylle (1995–2001) (kanteen kohteena olevan päätöksen 329 perustelukappale).

18 Ottaakseen kolmanneksi huomioon tarpeen vahvistaa sakon määrä sellaiseksi, että sakolla olisi riittävä ehkäisevä vaikutus, komissio korotti Outokummulle määritettyä sakon laskentapohjaa 50 prosentilla eli 17,33 miljoonaan euroon, ottaen huomioon sen, että kyseisen konsernin maailmanlaajuinen liikevaihto, joka ylitti 5 miljardia euroa, osoitti, että sillä oli sellainen koko ja taloudelliset resurssit, joilla kyseinen korotus voitiin oikeuttaa (kanteen kohteena olevan päätöksen 334 perustelukappale).

19 Neljänneksi komissio luokitteli rikkomisen – joka jatkui 3.5.1988–22.3.2001 – kestoltaan ”pitkäaikaiseksi”. Komissio päätti näin ollen korottaa asianomaisille yrityksille määrättyjen sakkojen laskentapohjaa 10 prosentilla kutakin sellaista vuotta kohti, jona nämä osallistuivat kartelliin. Näin ollen KME-konsernille määrätyn sakon laskentapohjaa korotettiin 55 prosentilla ajanjakson 1995–2001 osalta, ja yhtäältä KME Germanylle ja toisaalta KME Italylle ja KME Francelle määrättyjen sakkojen laskentapohjaa korotettiin 70 prosentilla ajanjakson 1988–1995 osalta. Sakkojen perusmääräksi koko KME-konsernin osalta vahvistettiin näin ollen 56,88 miljoonaa euroa (kanteen kohteena olevan päätöksen 338, 342 ja 347 perustelukappale).

20 Viidenneksi Outokummulle määrätyn sakon perusmäärää korotettiin raskauttavien seikkojen vuoksi 50 prosentilla sen takia, että se oli syyllistynyt samankaltaiseen rikkomiseen uudelleen, koska se oli yksi niistä yrityksistä, jolle [HT] 65 artiklan mukaisesta menettelystä ruostumattomasta teräksestä valmistettujen kylmävalssattujen levyjen valmistajien keskinäisen sopimuksen ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen osalta 18.7.1990 tehty komission päätös 90/417/EHTY (EYVL L 220, s. 28) oli osoitettu (kanteen kohteena olevan päätöksen 354 perustelukappale).

21 Kuudenneksi komissio totesi lieventävien seikkojen tarkastelun yhteydessä sen, että se olisi ilman Outokummun yhteistyötä voinut todeta rikkomista koskevan toiminnan jatkumisen ainoastaan neljän vuoden osalta, ja näin ollen se alensi sen sakon perusmäärää 22,22 miljoonalla eurolla, jotta sakon perusmäärä vastaisi sellaisen sakon määrää, joka Outokummulle olisi määrätty neljä vuotta kestäneestä rikkomisesta (kanteen kohteena olevan päätöksen 386 perustelukappale).

22 Seitsemänneksi ja viimeiseksi komissio alensi yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon D jakson mukaisesti Outokummun sakkoa 50 prosentilla, Wielandin sakkoa 20 prosentilla ja KME-konsernin sakkoa 30 prosentilla (kanteen kohteena olevan päätöksen 402, 408 ja 423 perustelukappale).

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

23 Kantajat nostivat käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 1.4.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä.

24 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari määrättiin kahdeksanteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi esillä oleva asia siis siirrettiin.

25 Komissio vaatii vastauskirjelmässään, että kantajille määrätyn sakon määrää korotetaan sillä perusteella, että ovat omassa vastauskirjelmässään riitauttaneet sellaisia tosiseikkoja, joita ei ole kiistetty hallinnollisessa menettelyssä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehotti kantajia esittämään kyseistä vastakannetta koskevat huomautuksensa, minkä kantajat tekivätkin asetetussa määräajassa.

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kahdeksas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn sekä pyysi työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimenpiteenä asianosaisia esittämään tiettyjä asiakirjoja ja esitti niille kirjallisia kysymyksiä, joihin ne vastasivat asetetussa määräajassa.

27 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 27.2.2008 pidetyssä istunnossa. Kantajat käyttivät tässä yhteydessä yhtä kanneperustettaan tukeakseen asiakirjoja, jotka sisälsivät muun muassa tilastoja ja kaavioita, jotka liittyivät yhtäältä teollisuusputkien hinnan ja toisaalta kuparin hinnan kehitykseen. Komissio vastusti kyseisten asiakirjojen käyttöä ja totesi, ettei sillä ollut ollut mahdollisuutta tarkistaa niiden sisältämien tietojen oikeellisuutta ja että kyseiset tiedot koskivat joka tapauksessa muuta ajanjaksoa kuin riidanalaisiin tosiseikkoihin liittyvää ajanjaksoa.

28 Kantajien istunnossa esittämiä asiakirjoja ei liitetty osaksi oikeudenkäyntiaineistoa.

29 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– alentaa KME-konsernille määrätyn sakon määrää huomattavasti

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut

– velvoittaa komission korvaamaan sellaiset kulut, jotka kantajille aiheutuvat siitä, että ne sakon maksamisen sijasta asettavat pankkitakauksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota odotettaessa

– toteuttaa kaikki muut aiheellisiksi katsomansa toimenpiteet.

30 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut

– korottaa kantajille määrätyn sakon määrää.

Oikeudellinen arviointi

31 Kantajat vetoavat käsiteltävänä olevan kanteen tueksi viiteen kanneperusteeseen, jotka kaikki liittyvät kantajille määrätyn sakon määrän vahvistamiseen. Kanneperusteet koskevat sitä, että kartellin todellinen vaikutus on otettu riittämättömällä tavalla huomioon sakon laskentapohjan laskemisessa; sitä, että relevanttien markkinoiden koko on arvioitu riittämättömästi; sitä, että sakon määrää on korotettu virheellisesti

rikkomisen keston perusteella; sitä, ettei lieventäviä olosuhteita ole otettu huomioon, ja sitä, että yhteistyötä koskevaa vuoden 1996 tiedonantoa on sovellettu virheellisesti.

32 Aluksi on todettava yhtäältä, että kanteen kohteena olevan päätöksen 290–387 perustelukappaleesta ilmenee, että ne sakot, jotka komissio on määrännyt rikkomisen perusteella, on määrätty asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla, ja toisaalta, että vaikka komissio ei kanteen kohteena olevassa päätöksessä nimenomaisesti viittaakaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja [HT] 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa sovellettaviin suuntaviivoihin (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä suuntaviivat), on kiistatonta, että komissio on vahvistanut sakkojen määrän suuntaviivoissa määritetyn menetelmän mukaisesti.

33 Vaikka suuntaviivoja ei voidakaan pitää oikeussääntöinä, niissä vahvistetaan kuitenkin käytännesääntöjä, joissa ilmaistaan noudatettava käytäntö ja joista komissio voi poiketa yksittäistapauksessa vain, jos se perustelee kyseisen poikkeamisen (ks. asia C-397/03 P, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomio 18.5.2006, Kok., s. I-4429, 91 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana on kanteen kohteena olevalla päätöksellä määrättyjen sakkojen lainmukaisuutta valvoessaan näin ollen tarkistaa, onko komissio käyttänyt harkintavaltaansa suuntaviivoissa esitettyä menetelmää käyttäen, ja niiltä osin kuin se toteaisi, että suuntaviivoista on poikettu, tarkistaa, onko kyseinen poikkeaminen oikeutettu ja oikeudellisesti tarkasteltuna riittävästi perusteltu. Tältä osin on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut yhtäältä suuntaviivoja koskevan periaatteen pätevyyden ja toisaalta suuntaviivoissa esitetyn laskentamenetelmän pätevyyden (yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005, Kok., s. I-5425, 252–255, 266, 267, 312 ja 312 kohta).

35 Se, että komissio on itse rajoittanut harkintavaltaansa antamalla kyseiset suuntaviivat, ei nimittäin ole yhteensopimatonta sen kanssa, että komissiolla säilyy huomattava liikkumavara harkintavallan suhteen. Suuntaviivoihin sisältyy useita joustavia osateki-

jöitä, joiden perusteella komissiolla on mahdollisuus käyttää omaa harkintavaltaansa asetuksen N:o 17 säännösten mukaisesti, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on kyseisiä säännöksiä tulkinnut (edellä 34 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 267 kohta).

36 Lisäksi on todettava, että sellaisilla aloilla kuin asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla määrätyn sakon määrän määrittämisessä, jossa komissiolla on harkintavaltaa esimerkiksi siltä osin kuin on kyse rikkomisen keston perusteella sovellettavasta korotuksen määrästä, kyseisiä arviointeja koskeva laillisuusvalvonta rajoittuu sen tutkimiseen, ettei asiassa ole tehty ilmeistä arviointivirhettä (ks. vastaavasti asia T-241/01, Scandinavian Airlines System v. komissio, tuomio 18.7.2005, Kok., s. II-2917, 79 kohta).

37 Komission harkintavalta ja ne rajat, jotka se on sen osalta asettanut, eivät kuitenkaan lähtökohtaisesti vaikuta siihen, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käyttää täyttä tuomiovaltaansa (yhdistetyt asiat T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2501, 538 kohta), jonka perusteella sillä on valta poistaa komission määräämä sakko tai alentaa tai korottaa tällaisen sakon määrää (ks. vastaavasti asia C-3/06 P, Groupe Danone v. komissio, tuomio 8.2.2007, Kok., s. I-1331, 60–62 kohta ja asia T-368/00, General Motors Nederland ja Opel Nederland v. komissio, tuomio 21.10.2003, Kok., s. II-4491, 181 kohta).

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee sitä, että kartellin todellinen vaikutus on otettu riittämättömällä tavalla huomioon

Asianosaisten lausumat

38 Kantajat väittävät ensimmäisen kanneperusteensa osalta, että komissiolla oli vahvistaessaan käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevien sakkojen määriä velvollisuus ottaa huomioon kartellin todellinen vaikutus markkinoihin. Kantajien mukaan kanteen

kohteena olevan päätöksen tekemisessä on tehty virhe, koska komissio on laiminlyönyt mainitun velvollisuuden. Näin toimiessaan komissio on kantajien mukaan myös loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta sekä rikkonut suuntaviivoja. Kantajat toteavat lisäksi, että kanteen kohteena olevaan päätökseen sisältyvät perustelut ja päätelmät, jotka koskevat kartellin todellista vaikutusta, ovat virheellisiä, että niitä ei ole tuettu tosiseikoilla ja että ne ovat ristiriitaisia.

39 Kantajat väittävät lisäksi, että komissiolla oli käsiteltävänä olevassa asiassa aivan erityinen velvollisuus näyttää riittävällä tavalla toteen kartellin todellinen vaikutus, kun otetaan huomioon ne perustelut, jotka komissio esitti sille, että kantajille määrätyn sakon laskentapohja määritettiin kolme kertaa korkeammaksi kuin Wielandin ja Outokummun sakkojen laskentapohja. Kantajat nimittäin huomauttavat, että ne perustelut, jotka komissio on esittänyt selittääkseen tällaista erilaista kohtelua, liittyvät tarpeeseen ottaa huomioon kunkin yrityksen erityinen painoarvo ja näin ollen se todellinen vaikutus, joka niiden lainvastaisella käyttäytymisellä on kilpailun kannalta. Kantajat pitävät ilmeisenä sitä, että kyseiset perustelut perustuvat olettamukseen siitä, että kartellilla on todellinen vaikutus. Erisuuruisten sakkojen määrääminen sen mukaisesti, miten kunkin kartelliin osallisen yhtiön käyttäytyminen on vaikuttanut, on tarkoituksenmukaista ainoastaan, jos rikkomisella kokonaisuudessaan on ollut todellinen vaikutus markkinoihin.

40 Kantajat toteavat näin ollen, että komission näkemys, jonka mukaan kartellin luonne sellaisenaan on riittävä tekijä oikeuttamaan KME:lle määrätyn sakon laskentapohjan rikkomisen vakavuuden perusteella, on perusteeton ja se on hylättävä.

41 Kantajat huomauttavat, että ne esittivät vastauksenaan väitetiedoksiantoon konsulttitoimiston laatiman tutkimuksen (jäljempänä alkuperäinen tutkimus), joka osoittaa sen, ettei rikkomisella ollut todellista vaikutusta hintoihin. Kantajat ovat lisäksi tässä oikeudenkäynnissä esittäneet kaksi muuta tutkimusta (jäljempänä ensimmäinen täydentävä tutkimus ja toinen täydentävä tutkimus), joista ensimmäinen on liitetty kannekirjelmään ja toinen vastauskirjelmään. Näissä kahdessa täydentävässä tutkimuksessa, jotka kaksi alkuperäisen tutkimuksen laatimiseen osallistunutta henkilöä ovat laatineet, vahvistetaan ne päätelmät, jotka on esitetty alkuperäisessä tutkimuksessa.

42 Kantajat viittaavat kanteen kohteena olevan päätöksen 299, 300 ja 314 perustelukappaleeseen ja väittävät, että komission kanta on ristiriitainen, koska ei ole johdonmukaista, että komissio toteaa yhtäältä, että oli mahdotonta määrittää kartellin vaikutusta hintoihin, ja toisaalta katsoo, että kartelli todella oli vaikuttanut hintoihin.

43 Kantajat esittävät, että kun otetaan huomioon se komission toteama seikka, että hinnankorotukset osuivat yksiin kysynnän lisääntymisen kanssa, komission olisi pitänyt suorittaa empiirinen analyysi. Riittävän ekonometrisen tutkimuksen puuttuessa komission olisi pitänyt todeta, että oli lähtökohtaisesti mahdotonta määrittää sitä, olivatko hinnankorotukset seurausta yritysten välisestä yhteensovittamisesta vai johtuivatko ne kokonaan kysynnän lisääntymisestä.

44 Kantajat väittävät myös, että ne toteamukset, joita komissio on esittänyt alkuperäisestä tutkimuksesta, ovat virheellisiä. Kantajat viittaavat tältä osin pääasiallisesti kahteen täydentävään tutkimukseen ja toteavat, että alkuperäiseen tutkimukseen sisältyvä analyysi osoitti perustellusti sen, ettei kartellilla ollut ollut minkäänlaista todellista vaikutusta hinnanvaihteluihin.

45 Kantajat väittävät lopuksi neljännen kanneperusteensa osalta esittämiinsä väitteisiin viitaten, että oikeudenkäyntiaineistoon sisältyy esimerkkejä siitä, ettei kilpailunvastaisia sopimuksia ole noudatettu ja että kantajat ovat panneet kartellin täytäntöön rajoitetusti.

46 Kantajat katsovat näin ollen, että niiden sakon laskentapohja olisi pitänyt vahvistaa kartellirikkomisista määrättävien asianmukaisten sakkojen asteikon alimmalle tasolle ja että sen olisi pitänyt olla alempi kuin kolme kertaa Wielandin ja Outokummun sakkojen osalta vahvistettu laskentapohja.

47 Komissio vaatii kanneperusteen hylkäämistä.

48 Komissio väittää muun muassa, etteivät kantajat ole väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa tai kannekirjelmässään riitauttaneet kolmea niistä komission toteamista neljästä seikasta, jotka koskevat rikkomisen vaikutusta markkinoilla, eli vaikutusta asiakkaille tehtyihin hintoja ja toimitusmääriä koskeviin tarjouksiin, sovittujen hinnankorotusten täytäntöönpanoa ja markkinaosuuksien vakiinnuttamista.

49 Komissio korostaa sitä, että kantajat ovat riitauttaneet kyseiset kolme seikkaa ensimmäisen kerran vastauskirjelmässään, mikä merkitsee sitä, että kyseessä on uusi kanneperuste, joka näin ollen on työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan nojalla jätettävä tutkimatta. Komissio väittää myös, että edellä mainitut seikat on mainittu väitetiedoksiannossa rikkomista osoittavina tekijöinä. Komissio toteaa, että kun se on myöntänyt kantajille 30 prosentin alennuksen sakon määrään, se on ottanut erityisesti huomioon sen, etteivät kantajat kiistäneet kyseisiä seikkoja hallinnollisessa menettelyssä. Komissio korostaa, ettei se olisi myöntänyt kyseistä alennusta, jos kantajat olisivat kiistäneet mainitut seikat väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa. Näin ollen komissio vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta korottamaan kantajille määrätyn sakon määrää.

50 Komissio esittää myös oikeudenkäyntiväitteen toisen täydentävän tutkimuksen osalta. Komission mukaan kyseinen tutkimus on työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohdan nojalla jätettävä tutkimatta. Komissio esittää, että sen sijaan, että toisen täydentävän tutkimuksen laatijat torjuisivat sitä arvostelua, jota komissio on vastineessaan esittänyt aikaisempien laskelmien osalta, he pyrkivät turvautumaan joukkoon uusia laskelmia, joiden tarkoituksena on korvata ensimmäiseen täydentävään tutkimukseen sisältyvät laskelmat. Komission mukaan toinen täydentävä tutkimus on jätettävä tutkimatta myös työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla sillä perusteella, että vaikka se onkin liite, se sisältää väitteitä, joilla asiallisesti ottaen vastataan sellaisiin väitteisiin, joita komissio on esittänyt vastineessaan.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

51 Aluksi on aiheellista lausua komission oikeudenkäyntiväitteestä ja vastakanteesta.

52 Ensinnäkin niiltä osin kuin on kyse kartellin vaikutusta koskevasta ”neljästä seikasta kolmen” riitauttamisesta, on todettava, että kantajat ovat kannekirjelmässään asettaneet kyseenalaiseksi komission päätelmän siitä, että rikkomisella oli todellinen ja kokonaisvaltainen vaikutus markkinoihin. Kantajat ovat huomauttaneet, ettei kartellilla ollut minkäänlaista merkityksellistä vaikutusta hintoihin, ja väittäneet, ettei markkinaosuuksien vakauttaminen ja hinnankorotusten täytäntöönpano olleet merkityksellisiä rikkomisen todellisen vaikutuksen osoittamisen kannalta.

53 On todettava, että kantajat ovat esittäneet kyseiset väitteet vastauskirjelmässään vastatessaan sellaiseen väitteeseen, jonka komissio on esittänyt vastineessaan ja jonka mukaan kannekirjelmässä ei ollut asetettu kyseenalaiseksi kolmea niistä neljästä seikasta, jotka koskivat kartellin vaikutusta. Näin ollen komission tässä yhteydessä esittämä oikeudenkäyntiväite on selvästi perusteeton ja sen vastakanne on näin ollen jätettävä tutkimatta.

54 Niiltä osin kuin on kyse siitä, onko toinen täydentävä tutkimus sellainen todiste, joka voidaan ottaa tutkittavaksi, on muistettava, että työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohdan mukaan asianosaiset voivat vielä vastauskirjelmissään vedota lisänäyttöön kantojensa tueksi, mutta niiden on tällöin ilmoitettava syy, miksi näyttöön ei ole vedottu aikaisemmin. Kyseinen säännös koskee kuitenkin uutta lisänäyttöä ja sitä on luettava mainitun työjärjestyksen 66 artiklan 2 kohdan kanssa, jossa säädetään nimenomaisesti, että vastanäytön esittäminen ja aiemmin esitetyn näytön täydentäminen on sallittua (asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok., s. I-8417, 72 kohta ja asia T-448/04, komissio v. Trends, tuomio 12.9.2007, 52 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

55 Käsiteltävänä olevassa asiassa kaksi taloustieteellistä tutkimusta, eli alkuperäinen tutkimus ja ensimmäinen täydentävä tutkimus, on liitetty kannekirjelmään tarkoituksena tukea kantajien väitettä siitä, ettei rikkomisella ollut vaikutusta markkinoihin. Komissio on vastineessaan esittänyt väitteitä sen osoittamiseksi, että alkuperäisessä tutkimuksessa ja ensimmäisessä täydentävässä tutkimuksessa käytetyt menetelmät ja mittarit olivat puutteellisia ja luotettavuudeltaan epävarmoja ja että kyseisten tutkimusten tulokset eivät kuitenkaan joka tapauksessa estäneet toteamasta sitä, että kartellilla oli vaikutus hintoihin.

56 Näin ollen toista täydentävää tutkimusta, jonka tarkoituksena on torjua komission edellä mainitut väitteet, ei voida pitää uutena lisänäyttönä, kuten komissio esittää, vaan merkitsee sellaisen aiemmin esitetyn näytön täydentämistä, joka koskee sitä, ettei kartellilla ollut vaikutusta hintoihin, ja jonka kantajat olivat esittäneet jo kannekirjelmässä.

57 Niiltä osin kuin on kyse komission väitteestä, jonka mukaan toinen täydentävä tutkimus – huolimatta siitä, että se on liite – sisältää väitteitä, joilla asiallisesti ottaen vastataan sellaisiin väitteisiin, joita komissio on esittänyt vastineessaan, on muistettava, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana ei ole etsiä ja tunnistaa liitteistä oikeudellisia perusteita ja perusteluja, joihin kanteen voitaisiin katsoa perustuvan, koska liitteillä on puhtaasti todistuksellinen ja välineellinen tehtävä (ks. asia T-201/04, Microsoft v. komissio, tuomio 17.9.2007, Kok., s. II-3601, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantajat ovat vastauskirjelmässään torjuneet ne vastaväitteet, jotka komissio on esittänyt kannekirjelmään liitettyjen kahden tutkimuksen osalta, osittain sillä perusteella, että komission väitteet ovat tehottomia, ja osittain perusteettomina. Kantajat ovat tältä osin väittäneet vastauskirjelmässään, että vaikka otettaisiin huomioon komission esittämät, tutkimusmenetelmää koskevat vastaväitteet, kyseisten tutkimusten tulokset pysyvät samoina, eli joka tapauksessa tuloksena on, ettei kartellilla ollut vaikutusta hintoihin. Kantajat ovat myös väittäneet, että se tapa, jolla komissio tulkitsi tiettyjä kahteen edellä mainittuun tutkimukseen sisältyviä tietoja, oli harhaanjohtava.

59 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, ettei toinen täydentävä tutkimus sisällä uusia oikeudellisia argumentteja, vaan että sillä tuetaan vastauskirjelmässä esitettyjä toteamuksia uusien laskentamenetelmien ja ekonometristen viitteiden avulla. Tästä seuraa, että kaikki sellainen lisänäyttö ja sellaiset väitteet, jotka kantajat ovat esittäneet ensimmäisen kanneperusteen osalta, on otettava tutkittaviksi.

60 Niiltä osin kuin on kyse siitä, onko kyseinen kanneperuste hyväksyttävä, on todettava, että kantajat riitauttavat kyseisellä kanneperusteellaan sekä sen tavan, jolla komissio on arvioinut rikkomisen vakavuutta (ks. edellä 12 ja 13 kohta), että sen, että komissio on kohdellut asianomaisia yrityksiä eri tavalla niiden markkinaosuuksien perusteella (ks. edellä 16 kohta).

61 Niiltä osin kuin on ensinnäkin kyse siitä, että kyseisiä yrityksiä on kohdeltu keskenään eri tavalla, kanteen kohteena olevaan päätökseen sisältyvistä komission esittämistä perusteluista käy ilmi muun muassa komission pyrkimys ottaa huomioon ”kunkin yrityksen erityinen painoarvo ja siten kunkin yrityksen sääntöjenvastaisen toiminnan todellinen vaikutus kilpailuun” (kanteen kohteena olevan päätöksen 322 perustelukappale). On kuitenkin korostettava, että vaikka näyttöä rikkomisen todellisesta vaikutuksesta markkinoihin ei olisikaan saatavilla, komissiolla on oikeus kohdella yrityksiä eri tavalla niiden markkinaosuuksien mukaan kyseisillä markkinoilla, kuten kanteen kohteena olevan päätöksen 326–329 perustelukappaleessa todetaan.

62 Oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että kunkin asianomaisen yrityksen markkinaosuus niillä markkinoilla, joita kilpailua rajoittava käytäntö koskee, on objektiivinen seikka, joka toimii tarkkana mittarina sen vastuun osalta, joka kullakin yrityksellä on katsottava olevan niiltä osin kuin on kyse siitä, kuinka haitallinen mainittu käytäntö on tavanomaisen kilpailun kannalta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. II-1181, 197 kohta).

63 Vastaavasti rikkomisen vakavuuden arvioinnin osalta on myös todettava, että vaikka komissio ei olisi näyttänyt toteen, että kartellilla oli todellinen vaikutus markkinoihin, ei

tällä olisi ollut merkitystä rikkomisen luokitteluun ”erittäin vakavaksi” ja näin ollen sakon määrään.

64 Tältä osin on todettava, että yhteisön järjestelmästä, joka koskee seuraamusten määräämistä kilpailusääntöjen rikkomisen perusteella – sellaisena kuin kyseinen järjestelmä on pantu täytäntöön asetuksella N:o 17 ja sellaisena kuin sitä on oikeuskäytännössä tulkittu –, ilmenee, että kartellien perusteella on luonnostaan määrättävä ankarimmat sakot. Kartellien mahdollinen todellinen vaikutus markkinoihin, eli muun muassa se, missä määrin kilpailun rajoittaminen on johtanut korkeampaan markkinahintaan kuin siihen, jota ilman kartellia olisi sovellettu, ei ole ratkaiseva tekijä määritettäessä sakkojen suuruutta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 100/80–103/80, Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.3.1983, Kok., s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 120 ja 129 kohta; asia C-219/95 P, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 17.7.1997, Kok., s. I-4411, 33 kohta; asia C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok., s. I-9925, 68–77 kohta; asia C-407/04 P, Dalmine v. komissio, tuomio 25.1.2007, Kok., s. I-829, 129 ja 130 kohta ja edellä 62 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomion 225 kohta; ks myös julkisasiamies Mischon ratkaisuehdotus asiassa C-283/98 P, Mo och Domsjö, tuomio 16.11.2000, Kok., s. I-9855, I-9858, 95–101 kohta).

65 On todettava, että suuntaviivoista ilmenee, että sopimuksia tai yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joilla – kuten nyt esillä olevassa asiassa – pyritään erityisesti hintojen vahvistamiseen ja asiakkaiden jakamiseen, voidaan pelkästään luonteensa perusteella pitää ”erittäin vakavina” rikkomisina ilman, että tällaista käyttäytymistä olisi tarpeen luonnehtia jollakin erityisellä vaikutuksella tai maantieteellisellä laajuudella. Tätä päätelmää tukee se seikka, että vaikka niiden rikkomisten, joita lähtökohtaisesti pidetään ”vakavina”, kuvauksessa mainitaan nimenomaisesti vaikutus markkinoihin ja vaikutukset suureen osaan yhteismarkkinoista, ”erittäin vakavien” rikkomisten ohjeellisessa kuvauksessa ei sitä vastoin mainita mitään sellaista vaatimusta, että rikkomisen olisi vaikutettava konkreettisesti markkinoihin tai aiheutettava seurauksia jollakin erityisellä maantieteellisellä alueella (asia T-38/02, Groupe Danone v. komissio, tuomio 25.10.2005, Kok., s. II-4407, 150 kohta).

66 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin toteaa lisäksi katsovansa, että komissio on osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, että kartellilla on ollut todellinen vaikutus kyseisiin markkinoihin.

67 Tältä osin on korostettava, että kantajien olettamus, jonka mukaan komissio olisi tilanteessa, jossa se päättäisi tukeutua kartellin todelliseen vaikutukseen vahvistaessaan sakon määrää, velvollinen näyttämään tieteellisesti toteen markkinoihin kohdistuvan huomattavan taloudellisen vaikutuksen olemassaolon ja kyseisen vaikutuksen ja rikkomisen välisen tosiasiallisen syy-yhteyden olemassaolon, on hylätty oikeuskäytännössä.

68 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on nimittäin useaan otteeseen todennut, että kartellin todellinen vaikutus markkinoihin on katsottava riittävästi toteen näytetyksi, jos komissio kykenee esittämään konkreettisia ja uskottavia aihetodisteita, jotka osoittavat kohtuullisen todennäköisesti, että kartelli on vaikuttanut markkinoihin (ks. esim. edellä 36 kohdassa mainittu asia Scandinavian Airlines System v. komissio, tuomion 122 kohta; asia T-59/02, Archer Daniels Midland v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3627, 159–161 kohta; asia T-43/02, Jungbunzlauer v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3435, 153–155 kohta; asia T-329/01, Archer Daniels Midland v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3255, 176–178 kohta ja asia T-322/01, Roquette Frères v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3137, 73–75 kohta).

69 Tältä osin on huomautettava, että kantajat eivät ole kiistäneet edellä 13 kohdassa esitettyjen sellaisten seikkojen aineellista paikkansapitävyyttä, joihin komissio on tukeutunut todetessaan, että kartellilla oli todellinen vaikutus markkinoihin, eli siihen, että hinnat laskivat silloin, kun kartellisäännöistä poikettiin, ja nousivat voimakkaasti muina ajanjaksoina, myyntimääriä ja hintatasoja koskevien tietojen vaihtamista koskevan järjestelmän käyttöönottoon, kartellin jäsenten huomattavaan yhteenlasketuun markkinaosuuteen sekä siihen, että kunkin kartelliin osallistuneen yrityksen markkinaosuus säilyi suhteellisen vakaana koko rikkomisen ajan. Kantajat ovat ainoastaan väittäneet, etteivät kyseiset seikat olleet omiaan osoittamaan, että kyseisellä rikkomisella olisi ollut todellinen vaikutus markkinoihin.

70 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että komissio voi oikeutetusti ottaa edellisessä kohdassa mainitut seikat huomioon päätyäkseen siihen toteamukseen, että rikkomisella on ollut todellinen vaikutus markkinoihin (ks. vastaavasti edellä 68 kohdassa mainittu asia Jungbunzlauer v. komissio, tuomion 159 kohta; edellä 68 kohdassa mainittu asia Roquette Frères v. komissio, tuomion 78 kohta; edellä 68 kohdassa mainittu asia T-59/02, Archer Daniels Midland, tuomio 27.9.2006, 165 kohta; edellä 68 kohdassa mainittu asia T-329/01, Archer Daniels Midland v. komissio, tuomio 27.9.2006,

181 kohta ja yhdistetyt asiat T-259/02–T-264/02 ja T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomio 14.12.2006, Kok., s. II-5169, 285–287 kohta).

71 Kantajien sen väitteen osalta, jonka mukaan oikeudenkäyntiaineistoon sisältyy esimerkkejä siitä, ettei kilpailusääntöjen vastaisia sopimuksia ole noudatettu, on todettava, ettei pelkästään sen perusteella, etteivät kartellin jäsenet ole aina noudattaneet sopimuksia, voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että kartellilla on ollut vaikutus markkinoihin (ks. vastaavasti edellä 65 kohdassa mainittu asia Groupe Danone v. komissio, tuomion 148 kohta).

72 Myöskään niitä argumentteja, joita kantajat ovat esittäneet omasta käyttäytymisestään, ei voida hyväksyä. Arvioitaessa kartellin vaikutusta markkinoihin ei nimittäin merkitystä ole sillä tosiasiallisella käyttäytymisellä, jonka yritys väittää omaksuneensa, vaan huomioon on otettava vain rikkomisen kokonaisuuden vaikutukset (asia T-224/00, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomio 9.7.2003, Kok., s. II-2597, 167 kohta). Vastaavasti komissiota ei voida arvostella siitä, että se on kanteen kohteena olevan päätöksen 303 perustelukappaleessa todennut, ettei sen päätelmiä, jotka koskivat rikkomisen todellisia vaikutuksia markkinoilla, voitu asettaa kyseenalaiseksi alkuperäisen tutkimuksen perusteella. Alkuperäiseen tutkimukseen sisältyvässä ekonometrisessa analyysissä käsitellään nimittäin ainoastaan kantajia koskevia lukuja.

73 Käsiteltävänä oleva kanneperuste on edellä esitetyt näkökohdat huomioon ottaen näin ollen hylättävä.

74 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lisäksi täyden tuomiovaltansa osalta ja edellä esitettyjen näkökohtien valossa, ettei ole aiheellista asettaa kyseenalaiseksi komission noudattamaa tapaa arvioida rikkomisen vakavuuden perusteella määritettävää sakon laskentapohjaa.

Toinen kanneperuste, joka koskee sen alan koon riittämätöntä arviointia, jota rikkominen koskee

Asianosaisten lausumat

75 Kantajat väittävät toisella kanneperusteellaan, että kun komissio on arvioinut kyseisten markkinoiden arvoksi 288 miljoonaa euroa, se on yliarvioinut kyseisten markkinoiden koon ja näin ollen rikkomisen vakavuuden, mikä on puolestaan johtanut kohtuuttoman suureen sakkoon. Kantajat väittävät myös, että komission omaksumalla menettelytavalla loukataan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

76 Kantajat huomauttavat, että teollisuusputkien alalla tuotteen kokonaishinta muodostuu tavallisesti kuparin hinnasta, joka perustuu London Metal Exchangen (Lontoon raaka-ainepörssi, jäljempänä LME) viitehintaan, ja jalostuskustannuksista, jotka vastaavat valmistajan tuottamaa lisäarvoa (jäljempänä jalostusmarginaali). Teollisuusputkien valmistamiseen tarvittavan raaka-aineen toimittaa kantajien mukaan joko asiakas tai putkien valmistaja itse, joka sitten laskuttaa sen kokonaishinnassa.

77 Kantajat toteavat, että kyseisten markkinoiden koko on ratkaiseva tekijä vahvistettaessa sakon laskentapohjaa. Kantajat väittävät myös, että ainakin tässä tapauksessa komissio on määrittänyt sakon laskentapohjan kyseisten markkinoiden koon perusteella.

78 Kantajat väittävät, ettei niillä teollisuusputkien valmistajina ole minkäänlaista mahdollisuutta vaikuttaa pääasiallisen raaka-aineen eli kuparin hintaan, joka edustaa noin kahta kolmasosaa niiden asiakkaiden maksamasta loppuhinnasta. Kantajat palauttavat tältä osin mieliin, että metallin hinta määräytyy LME:n päivittäin vahvistamien hintojen perusteella ja että kyseistä metallia hankkivat kantajat ainoastaan toimivat teollisuusputkien ostajien antamien ohjeiden mukaisesti. Näin

ollen asiakkaat itse määrittävät metallin hinnan. Metallin hinta on kantajien mukaan siten tekijä, joka olennaisilta osin vyörytetään kantajille. Metallin hinnanvaihtelut eivät kantajien mukaan vaikuta niiden kannattavuuteen. Kyseisten markkinoiden todellinen taloudellinen paino rajoittuu näin ollen jalostusmarginaaliin.

79 Kantajat toteavat lisäksi, ettei sellaisen kokonaisliikevaihdon käsitteellä, joka voidaan ottaa huomioon määritettäessä 10 prosentin enimmäismäärää asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla, ole tässä tapauksessa välttämättä merkitystä, koska komissio ja yhteisön tuomioistuimet ovat vapaita tulkitsemaan liikevaihdon käsitettä eri tavalla määrittäessään kyseisten markkinoiden kokoa. Liikevaihto on nimittäin epätäsmällinen mittari tuotemarkkinoiden laajuutta määritettäessä. Tietyissä tapauksissa on olemassa muita seikkoja, joiden perusteella komission olisi mahdollista tarkastella markkinoiden laajuutta paremmin.

80 Kantajat esittävät edellä esitettyyn tukeutuen, että komission olisi pitänyt vähentää noin kaksi kolmasosaa kyseisten tuotteiden loppuhinnasta, kun se arvioi kyseisten markkinoiden kokoa, mikä olisi johtanut siihen, että sakon laskentapohja olisi vahvistettu alhaisemmaksi. Kantajat päättelevät tämän perusteella, että kun komissio on jättänyt vähentämättä kuparin hinnan kyseisten markkinoiden liikevaihdosta, se on jättänyt ottamatta huomioon markkinoiden taloudelliset realiteetit ja vahvistanut sakon laskentapohjan kohtuuttoman korkeaksi rikkomisen vakavuuteen nähden ja toiminut siten asetuksen N:o 17 15 artiklan ja suuntaviivojen vastaisesti.

81 Kantajien mukaan se, että kartelli – sen lisäksi, että se koski kilpailunvastaista menettelyä jalostusmarginaalin ja muiden kauppaehtojen osalta – sisälsi myös markkinoiden ja asiakkaiden jakamista sekä lainvastaista tietojenvaihtoa, ei ole omiaan asettamaan kyseenalaiseksi kantajien toteamusta siitä, että kyseisten markkinoiden kokoa olisi sakon laskentapohjan määrittämisen yhteydessä arvioitava ainoastaan jalostusmarginaalia koskevan liikevaihdon mukaisesti.

82 Kantajat väittävät lisäksi, että jotta seuraamus olisi ehkäisevä, sen on oltava sidoksissa kartellin avulla saatuun hyötyyn, ja että tässä tapauksessa se hyöty, jonka kartellin jäsenet kartellista saivat, ei riippunut metallin hinnasta vaan ainoastaan putkien jalostusmarginaalista. Komission liian muodollinen lähestymistapa johtaa kantajien mukaan lisäksi siihen, että myöhemmässä tuotannon vaiheessa toimivia talouden toimijoita kohdellaan ankarammin aikaisempia tuotannon vaiheita koskevilla markkinoilla toimiviin talouden toimijoihin nähden. Sama koskee kantajien mukaan sellaisia toimijoita, jotka jalostavat kalliita raaka-aineita, verrattuna edullisempia raaka-aineita jalostaviin toimijoihin nähden.

83 Komissio vaatii kantajien esittämän kanneperusteen hylkäämistä. Komissio väittää vastauskirjelmässään lisäksi, että kantajat ovat ensimmäisen kerran vastauskirjelmässään riitauttaneet tietyt kanteen kohteena olevaan päätökseen sisältyvät päätelmät, jotka koskevat hintoja koskevan sopimuksen ulottamista maksu- ja jakeluehtoihin ja varastoihin. Komissio toteaa myös, että kun se päätti alentaa KME-konsernin sakon määrää 30 prosentilla yhteistyötä koskevan tiedonannon perusteella, se otti huomioon muun muassa sen, ettei KME-konserni ollut riitauttanut kyseisiä päätelmiä. Komissio vaatii näin ollen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jättää edellä mainitut väitteet tutkimatta ja joka tapauksessa korottaa täyttä tuomiovaltaansa käyttäen KME-konsernille määrätyn sakon määrää.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

84 Aluksi on todettava, ettei komission oikeudenkäyntiväitteestä tai vastakanteesta ole aiheellista lausua. Kantajat ovat vastatessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin nimittäin nimenomaisesti myöntäneet, että kyseinen kartelli ulottui maksu- ja toimitusehtoihin ja varastoihin. Joka tapauksessa on todettava, että oikeudenkäyntiväite on perusteeton ja että vastakanne on jätettävä tutkimatta, koska oikeudenkäyntiaineistosta ilmenee, että kantajat ovat esittäneet näkemyksensä siitä, että rikkominen koski ainoastaan jalostusmarkkinoita, sekä hallinnollisessa menettelyssä että kannekirjelmässä.

85 Niiltä osin kuin on kyse aineellisesta kysymyksestä, on ensinnäkin korostettava, että se menettelytapa, joka esitetään suuntaviivoissa – joita komissio on soveltanut kanteen kohteena olevassa päätöksessä (ks. edellä 32 kohta) – perustuu kiinteään määrään perustuvaan laskutoimitukseen, jonka mukaan sakon laskentapohja, joka määritetään rikkomisen vakavuuden perusteella, lasketaan siten, että huomioon otetaan rikkomisen laatu, sen todellinen vaikutus markkinoihin, jos se on mitattavissa, ja asian kannalta merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden laajuus (suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan ensimmäisen alakohta). Tämän jälkeen sakon yleinen laskentapohja määritetään kullekin osallistujalle muun muassa osallistujan koon perusteella.

86 Lisäksi komissio voi sakon laskentapohjaa määrittäessään ottaa huomioon niiden markkinoiden koon, joihin rikkominen vaikuttaa, mutta se ei kuitenkaan ole tähän velvollinen (asia T-15/02, BASF v. komissio, tuomio 15.3.2006, Kok., s. II-497, 134 kohta ja asia T-322/01, Roquette Frères v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3137, 149 ja 150 kohta).

87 Kanteen kohteena olevasta päätöksestä ilmenee kuitenkin selvästi, että komissio on käsiteltävänä olevassa asiassa päättänyt ottaa teollisuusputkien markkinat Euroopan talousalueella huomioon arvioidessaan kyseisen rikkomisen vakavuutta. Vaikka komissio on jo rikkomisen luonteen perusteella todennut, että se oli suuntaviivoissa tarkoitetulla tavalla ”erittäin vakava” (294 perustelukappale), se on kanteen kohteena olevassa päätöksessä määrittänyt rikkomisen vakavuuden ja vastaavasti sakon yleisen laskentapohjan ottaen huomioon kartellin todelliset vaikutukset markkinoilla (295–314 perustelukappale), kyseisten markkinoiden maantieteellisen laajuuden (315–317 perustelukappale) ja sen, että se ala, jota rikkominen koski, on merkittävä teollisuuden ala, jonka arvioitu markkina-arvo Euroopan talousalueella on 288 miljoonaa euroa (318 ja 319 perustelukappale).

88 Vaikka asianomaisten markkinoiden koko on ainoastaan yksi niistä tekijöistä, jotka komissio on päätöksessään ottanut huomioon arvioidessaan rikkomisen vakavuutta ja sakon yleistä laskentapohjaa, komissio on kuitenkin tosiasiassa vahvistanut kyseisen laskentapohjan ottaen huomioon kyseisten markkinoiden koon. Komission väite siitä, ettei kantajalle määrätyn sakon laskentapohja olisi välttämättä ollut pienempi kuin 35 miljoonaa euroa, vaikka kuparin hinta olisi vähennetty markkinoiden liikevaihdosta, on näin ollen hylättävä.

89 Näin ollen on tarkistettava, onko komissio toiminut virheellisesti, kun se on kyseisten markkinoiden kokoa arvioidessaan ottanut huomioon kuparin hinnan.

90 Kantajat väittävät tältä osin yhtäältä, etteivät teollisuusputkien valmistajat voi vaikuttaa kuparin hintaan, koska se vahvistetaan LME:ssä, ja toisaalta, että teollisuusputkien ostajat itse päättävät, mihin hintaan metallia hankitaan. Kantajat korostavat myös sitä, ettei metallin hinnanvaihteluilla ole minkäänlaista vaikutusta niiden liikevoittoon.

91 On kuitenkin todettava, ettei ole olemassa mitään pätevää syytä siihen, että kyseisten markkinoiden liikevaihto laskettaisiin siten, että tietyt tuotantokustannukset jätetään ottamatta huomioon. Kuten komissio on perustellusti todennut, kaikilla teollisuuden aloilla on sellaisia lopputuotteeseen erottamattomasti liittyviä kustannuksia, joihin valmistaja ei voi vaikuttaa mutta jotka kuitenkin merkitsevät olennaista valmistajan toimintaan vaikuttavaa tekijää ja joita ei näin ollen voida jättää ottamatta huomioon vahvistettaessa sakon laskentapohjaa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries CBR ym. v. komissio, tuomio 15.3.2000, Kok., s. II-491, 5030 ja 5031 kohta). Se, että kuparin hinta muodostaa huomattavan osan teollisuusputkien loppuhinnasta tai että hinnanvaihteluihin liittyvä vaara on kuparin kohdalla huomattavasti suurempi kuin muiden raaka-aineiden kohdalla, ei horjuta kyseistä päätelmää.

92 Niiltä osin kuin on kyse kantajien sellaisista väitteistä, joilla pyritään osoittamaan, että sen sijaan, että tukeuduttaisiin relevanttien markkinoiden liikevaihtoa koskevaan perusteeseen, olisi sakkojen ehkäisevä päämäärä ja yhdenvertaisen kohtelun periaate huomioon ottaen tarkoituksenmukaisempaa vahvistaa sakkojen määrä asianomaisen alan tuottavuuden tai siihen liittyvän lisäarvon perusteella, on todettava, ettei kyseisillä väitteillä ole merkitystä. Tältä osin on ensinnäkin todettava, että rikkomisen vakavuus

määritetään tukeutumalla moniin tekijöihin, joiden osalta komissiolla on harkintavaltaa (yhdistetyt asiat T-101/05 ja T-111/05, BASF v. komissio, tuomio 12.12.2007, Kok., s. II-4949, 65 kohta), koska pakollisesti huomioon otettavista arviointiperusteista ei ole vahvistettu sitovaa tai tyhjentävää luetteloa (edellä 64 kohdassa mainittu asia Dalmine v. komissio, tuomion 129 kohta), joten komission eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana on valita harkintavaltaansa käyttäen yhdenvertaisen kohtelun periaatteesta ja asetuksesta N:o 17 seuraavien rajoitusten mukaisesti ne tekijät ja numeeriset tiedot, jotka se ottaa huomioon pannessaan täytäntöön politiikkaa, jolla varmistetaan EY 81 artiklassa määrättyjen kieltojen noudattaminen.

93 Seuraavaksi on todettava, että on kiistatonta, että tietyn yrityksen tai tiettyjen markkinoiden liikevaihto on rikkomisen vakavuuden arviointiperusteena väistämättä väljä ja epätäydellinen. Kyseisen perusteen avulla ei ole mahdollista erottaa toisistaan sellaisia aloja, joilla syntyy runsaasti lisäarvoa, sellaisista aloista, joilla syntyy niukasti lisäarvoa, eikä kannattavia yrityksiä vähemmän kannattavista yrityksistä. On kuitenkin todettava, että huolimatta liikevaihdon likimääräisestä luonteesta niin yhteisön lainsäätäjä kuin komissio ja yhteisöjen tuomioistuinkin pitävät sitä nykyään kilpailuoikeuden osalta riittävänä perusteena arvioitaessa asianomaisten yritysten kokoa ja taloudellista voimaa (ks. esim. edellä 64 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomion 121 kohta; asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta ja yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1) johdanto-osan kymmenes perustelukappale ja 14 ja 15 artikla).

94 Näin ollen on todettava, että komissio on perustellusti ottanut huomioon kuparin hinnan, kun se on määrittänyt kyseisten markkinoiden kokoa.

Kolmas kanneperuste, joka koskee sakon laskentapohjan virheellistä korottamista rikkomisen keston perusteella

Asianosaisten lausumat

95 Kantajat väittävät, että kun komissio on korottanut niille määrätyn sakon laskentapohjaa 10 prosentilla kutakin sellaista vuotta kohti, jona ne osallistuivat rikkomiseen, komissio on rikkonut suuntaviivoja sekä loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta, koska se ei ottanut huomioon sitä, että kartellin intensiivisyys vaihteli kartellin keston kuluessa.

96 Kantajat huomauttavat tältä osin, että 10 prosentin korotus kutakin sellaista vuotta kohti, jona rikkominen jatkui, on enimmäiskorotus, jonka komissio voi suuntaviivojen mukaan määrätä kestoltaan pitkäaikaisten rikkomisten osalta. Näin ollen sakon laskentapohjan korottaminen rikkomisen keston perusteella ei ole luonteeltaan mekaanista, vaan se pitäisi toteuttaa oikeassa suhteessa siihen nähden, mikä on rikkomisen todellinen ja objektiivinen vaikutus kuluttajiin.

97 Kantajat korostavat sitä, että se, että komissio voi turvautua yhden jatkuvan rikkomisen käsitteeseen monimutkaisten kartellien osalta ulottaakseen vastuun sellaisiin yrityksiin, jotka eivät ole suoraan osallistuneet kaikkiin niihin tekijöihin, jotka muodostavat kartellin kokonaisuudessaan, tekee välttämättömäksi sen, että rikkomisen keston perusteella toteutettavaa sakon korotusta mukautetaan sellaisten mahdollisten ajanjaksojen mukaisesti, joina kartellin toiminta on ollut vähäistä.

98 Käsiteltävänä olevassa asiassa tosiseikat eivät kantajien mukaan oikeuta 10 prosentin vuosittaisen korotuksen soveltamista ensinnäkään sen takia, ettei kyseisellä kartellilla ollut minkäänlaista merkittävää vaikutusta hintoihin, ja toiseksi sen takia, että kartelliin liittyvien toimintojen intensiivisyys vaihteli kartellin keston kuluessa, minkä komissio on myös todennut kanteen kohteena olevan päätöksen eri perustelukappaleissa.

99 Komissio vaatii käsiteltävänä olevan kanneperusteen hylkäämistä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

100 On muistettava, ettei sakon määrän korottaminen rikkomisen keston perusteella rajoitu ainoastaan sellaiseen tapaukseen, jossa voitaisiin katsoa, että rikkomisen keston ja sellaisen lisääntyneen vahingon välillä, joka kohdistuu sellaisiin yhteisön tavoitteisiin, joihin kilpailua koskevilla säännöillä pyritään, on suora yhteys (ks. asia T-203/01, Michelin v. komissio, tuomio 30.9.2003, s. II-4071, 278 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

101 Suuntaviivoista ilmenee lisäksi, ettei komissio ole luonut minkäänlaista limittäisyyttä tai keskinäistä riippuvuutta rikkomisen vakavuutta koskevan arvioinnin ja rikkomisen kestoa koskevan arvioinnin välille.

102 Suuntaviivojen rakenteesta ilmenee päinvastoin ensinnäkin, että niissä säädetään rikkomisen vakavuuden arvioinnista sellaisenaan sakon yleisen laskentapohjan määrittämisen tarkoituksessa. Toiseksi rikkomisen vakavuutta arvioidaan suhteessa

asianomaisen yrityksen ominaispiirteisiin ja erityisesti suhteessa sen kokoon ja asemaan kyseisillä markkinoilla, mikä voi antaa aiheen laskentapohjaan liittyvään painoarvon määrittämiseen, yritysten jakamiseen ryhmiin ja erityisen laskentapohjan vahvistamiseen. Kolmanneksi rikkomisen kesto otetaan huomioon perusmäärän vahvistamisessa, ja neljänneksi suuntaviivoissa säädetään siitä, että raskauttavat ja lieventävät olosuhteet otetaan huomioon ja että niiden perusteella sakon määrää on mahdollista mukauttaa muun muassa sen perusteella, kuinka aktiivisesti tai passiivisesti asianomaiset yritykset ovat osallistuneet rikkomisen toteuttamiseen.

103 Tästä seuraa, että se, että komissio on varannut itselleen mahdollisuuden korottaa sakon määrää kultakin sellaiselta vuodelta, jona rikkominen jatkui, ja määrällä, joka kestoltaan pitkien rikkomisten osalta voi olla 10 prosenttia siitä määrästä, johon on päädytty rikkomisen vakavuuden perusteella, ei millään tavalla merkitse sitä, että komissiolla olisi velvollisuus vahvistaa kyseinen korotuksen määrä kartelliin liittyvien toimintojen intensiivisyyden tai vaikutusten perusteella saatikka rikkomisen vakavuuden perusteella. Komission asiana on nimittäin harkintavaltaansa käyttäen (ks. edellä 36 kohta) valita se korotuksen määrä, jota se aikoo soveltaa rikkomisen keston perusteella.

104 Käsiteltävänä olevassa asiassa komissio on muun muassa kanteen kohteena olevan päätöksen 335 ja 340 perustelukappaleessa todennut, että KME-konserni oli osallistunut rikkomiseen 12 vuoden ja 10 kuukauden ajan, eli suuntaviivoissa tarkoitettuun pitkäaikaiseen rikkomiseen, ja korotti näin ollen sakon määrää 125 prosentilla. Komissio ei näin tehdessään ole poikennut niistä säännöistä, jotka se on suuntaviivoissa itselleen asettanut. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lisäksi, ettei kyseinen 125 prosentin suuruinen korotus ole käsiteltävänä olevassa asiassa ilmeisen suhteeton.

105 Edellä esitetyistä näkökohdista seuraa, että kanneperuste, joka koskee sakon määrän korottamista rikkomisen keston perusteella, on hylättävä perusteettomana.

Neljäs kanneperuste, joka koskee sitä, ettei tiettyjä lieventäviä olosuhteita ole otettu huomioon

Asianosaisten lausumat

106 Kantajat esittävät neljännen kanneperusteen osalta neljä väitettä ja toteavat, että komissio on rikkonut suuntaviivojen 3 kohtaa, koska se on jättänyt ottamatta huomioon tietyt lieventävät olosuhteet.

107 Kantajat väittävät ensinnäkin, että vaikka ne eivät järjestelmällisesti pidättäytyneetkään riidanalaisten sopimusten täytäntöönpanosta, ne panivat kyseiset sopimukset täytäntöön rajoitetulla tavalla, mitä on pidettävä lieventävänä olosuhteena.

108 Toiseksi kantajat väittävät, että komissio on virheellisesti jättänyt ottamatta huomioon sen, että ne ovat välittömästi ja vapaaehtoisesti lopettaneet rikkomisen sen jälkeen, kun komissio oli suorittanut tarkastuksia.

109 Kolmanneksi kantajat toteavat, että komissio on virheellisesti jättänyt katsomatta, että teollisuusputkialan vaikeata taloudellista tilannetta oli pidettävä lieventävänä olosuhteena. Näin tehdessään komissio on kantajien mukaan loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja ylittänyt selvästi harkintavaltansa rajat, koska se on tässä tapauksessa soveltanut tiukempia perusteita kuin vastaavissa tilanteissa sovelletut

perusteet. Kantajat viittaavat tältä osin komission sellaisiin aikaisempiin päätöksiin, joissa vaikeilla taloudellisilla olosuhteilla on perusteltu sakkojen perusmäärien alentaminen.

110 Neljänneksi kantajat väittävät, että komissio on toiminut suuntaviivojen 3 kohdan kuudennen luetelmakohdan sekä kohtuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisesti, koska se ei ole ottanut kanteen kohteena olevassa päätöksessä riittävästi huomioon kantajien myötävaikutusta rikkomisen kokonaiskeston toteamisessa. EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/E-2/37.857 – Orgaaniset peroksidit) 10.12.2003 tehdystä komission päätöksestä 2005/349/ETY (EUVL 2005, L 110, s. 44) seuraa kantajien mukaan se, ettei yhtiölle, joka antaa komissiolle ratkaisevia tietoja tai joka täydentää komission hallussa olevia todisteita rikkomisen tiettyjen ajanjaksojen osalta, voida määrätä sakkoa kyseisiltä ajanjaksoilta.

111 Kantajat toteavat käsiteltävänä olevan asian osalta, että kun komissio on alentanut ainoastaan Outokummulle määrätyn sakon perusmäärää, se on jättänyt ottamatta huomioon sen, että kantajat toimittivat ensimmäisinä sellaisia ratkaisevia todisteita, jotka koskivat rikkomiseen liittyviä ajanjaksoja vuoden 1988 toukokuusta vuoden 1992 marraskuulle ja vuoden 1998 toukokuusta vuoden 1999 loppuun. Komissio on näin ollen kantajien mukaan loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja tehnyt virheen ottaessaan kyseiset ajanjaksot huomioon kantajille määrättävän sakon laskennassa.

112 Kantajat riitauttavat komission tulkinnan, jonka mukaan suuntaviivojen 3 kohtaa sovelletaan yksinomaan sellaiseen yritykseen, joka ensimmäisenä paljastaa rikkomisen keston, mikä merkitsee sitä, että tällä perusteella on mahdollista alentaa ainoastaan yhdelle yritykselle määrättävän sakon perusmäärää. Se, että yhteistyöstä palkittaisiin ainoastaan paljastusten ajallisen järjestyksen perusteella ja ottamatta huomioon sellaisten tietojen ja asiakirjojen laatua ja laajuutta, joita yhteistyötä tekevä yritys toimittaa, olisi ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, johon komissio tällä alalla pyrkii ja

joka koskee sitä, että kartellit havaitaan ja kielletään sen perusteella, että on saatu mahdollisuus kokonaisvaltaisesti tutustua vahvasti todistusvoimaisiin asiakirjoihin ja ratkaiseviin tietoihin.

113 Komissio vaatii kanneperusteen hylkäämistä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

114 Aluksi on muistettava, että komission on lähtökohtaisesti noudatettava omia suuntaviivojaan sakkojen määriä vahvistaessaan (ks. edellä 33 kohta). Suuntaviivoissa ei kuitenkaan todeta, että komission pitäisi aina ottaa erikseen huomioon kaikki suuntaviivojen 3 kohdassa luetellut lieventävät olosuhteet, eikä sillä ole velvollisuutta myöntää tällä perusteella automaattisesti lisäalennusta, sillä sitä, onko sakon mahdollinen alentaminen lieventävien olosuhteiden perusteella asianmukaista, on arvioitava kokonaisvaltaisesti siten, että otetaan huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat.

115 Suuntaviivojen antaminen ei näet ole tehnyt merkityksettömäksi aikaisempaa oikeuskäytäntöä, jonka mukaan komissiolla on harkintavaltaa, jonka perusteella se voi ottaa tai olla ottamatta huomioon tiettyjä seikkoja, kun se vahvistaa erityisesti tapaukseen liittyvien seikkojen perusteella niiden sakkojen määrän, jotka se aikoo määrätä. Koska suuntaviivoissa ei ole pakottavaa toteamusta lieventävistä olosuhteista, jotka voidaan ottaa huomioon, on katsottava, että komissio on pitänyt itsellään tiettyä harkintavaltaa, jotta se voi arvioida kokonaisvaltaisesti sitä, missä määrin sakkoja on mahdollisesti alennettava lieventävien olosuhteiden perusteella.

116 Ensimmäisen väitteen osalta on todettava, ettei se voi menestyä, koska oikeuskäytännöstä ilmenee selvästi, että jotta rikkomiseen osallistuneiden hyväksi voitaisiin soveltaa suuntaviivojen 3 kohdan toista luetelmakohtaa, niiden on osoitettava, että ne ovat ryhtyneet kilpailemaan tai ainakin että ne ovat selvästi ja huomattavasti rikkoneet velvoitteita, joilla kyseinen kartelli pannaan täytäntöön, siinä määrin, että se on häirinnyt kartellin toimintaa, ja etteivät ne ole näkyvästi liittyneet sopimukseen ja tällä tavoin kannustaneet muita yrityksiä kyseisen kartellin täytäntöönpanoon (asia T-50/00, Dalmine v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2396, 292 kohta ja asia T-26/02, Daiichi Pharmaceutical v. komissio, tuomio 15.3.2006, Kok., s. II-713, 113 kohta).

117 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantajat eivät kuitenkaan väitä, että ne olisivat selvästi ja huomattavasti vastustaneet kyseisen kartellin täytäntöönpanoa siinä määrin, että se olisi häirinnyt kartellin toimintaa. Ensimmäinen väite on näin ollen perusteeton.

118 Toisen väitteen osalta on muistettava, että suuntaviivojen 3 kohdan kolmannen luetelmakohdan mukaan se, että ”yritys on lopettanut rikkomisen heti komission ensimmäisen toimenpiteen jälkeen (erityisesti tarkastukset)”, kuuluu lieventäviin olosuhteisiin. Sakon alentaminen sillä perusteella, että kilpailusääntöjen rikkominen on lopetettu heti komission ensimmäisten toimenpiteiden jälkeen, ei voi kuitenkaan olla automaattista, vaan se riippuu siitä, miten komissio on harkintavaltansa perusteella arvioinut yksittäistapaukseen liittyviä olosuhteita.

119 Käsiteltävänä olevassa asiassa on huomautettava, että kyseessä oleva kilpailusääntöjen rikkominen koskee salaista kartellia, jonka tarkoituksena on hintojen vahvistaminen ja markkinoiden jakaminen. Tällainen kartelli kielletään nimenomaisesti EY 81 artiklan 1 kohdan a ja c alakohdassa ja se merkitsee erityisen vakavaa kilpailusääntöjen rikkomista. Osapuolten piti näin ollen olla tietoisia käyttäytymisensä lainvastaisuudesta. Kartellin salassapito vahvistaa sen, että osapuolet olivat tietoisia toimintansa lainvastaisuudesta. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei

ole epäilystä siitä, että kyseessä olevat osapuolet ovat toteuttaneet tämän rikkomisen tahallisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo todennut nimenomaisesti, ettei tahallisen kilpailusääntöjen rikkomisen lopettamista voida pitää lieventävänä olosuhteena, kun se on johtunut siitä, että komissio on puuttunut asiaan (asia T-157/94, Ensidesa v. komissio, tuomio 11.3.1999, Kok., s. II-707, 498 kohta).

120 Edellä esitetty huomioon ottaen kantajien väite on hylättävä perusteettomana.

121 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lisäksi täyden tuomiovaltansa osalta, että sillä, että kantajat ovat lopettaneet kyseisen rikkomisen sen jälkeen, kun komissio ensimmäisen kerran puuttui asiaan, ei missään tapauksessa voida oikeuttaa niille määrätyn sakon määrän alentamista. Rikkomisen lopettaminen merkitsi asianmukaista ja tavallista reaktiota siihen, että komissio puuttui asiaan, eikä sitä voida rinnastaa sellaisiin ansioihin, jotka perustuisivat kantajien itsenäiseen aloitteeseen. Mainittu rikkomisen päättäminen merkitsi vastaavasti ainoastaan paluuta lainmukaiseen käyttäytymiseen eikä myötävaikuttanut siihen, että komission suorittama tutkinta olisi tehostunut.

122 Kolmannen väitteen osalta on todettava, että oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei komissio ole velvollinen pitämään asianomaisen alan heikkoa taloudellista tilaa lieventävänä olosuhteena. Vaikka komissio on ottanut aikaisemmissa asioissa huomioon alan taloudellisen tilanteen lieventävänä olosuhteena, se ei merkitse sitä, että sen pitäisi välttämättä edelleenkin noudattaa tätä käytäntöä. Yleensä kartellit näet syntyvät silloin, kun ala joutuu vaikeuksiin (ks. edellä 62 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomion 345 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kolmas väite on näin ollen hylättävä.

123 Neljännen väitteen osalta on aluksi todettava, että Outokummun tai kantajien hyväksi ei yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon perusteella voitu soveltaa alennusta, joka olisi ollut suurempi kuin 50 prosenttia niille määrättyjen sakkojen lopullisesta määrästä, koska ne eivät ilmoittaneet rikkomisesta komissiolle ennen kuin tämä suoritti

sellaisia tarkastuksia, jotka tarjosivat sille riittävät syyt aloittaa kanteen kohteena olevaan päätökseen johtanut rikkomista koskeva menettely.

124 On myös kiistatonta, että komissio on ensimmäisen kerran saanut tiedon kartellin kokonaiskestosta Outokummun 30.5.2001 päivätystä kirjeestä. Sellaisten tietojen perusteella, joita komissio oli aikaisemmin saanut Mueller Industries -nimiseltä yhtiöltä, komissio kykeni ainoastaan näyttämään toteen, että rikkominen oli jatkunut vuoden 1994 toukokuusta vuoden 1998 toukokuuhun. Kantajat väittävät kuitenkin, että komissio on niiden tietojen perusteella, jotka ne ovat toimittaneet sille vuoden 2002 lokakuussa, voinut lopullisesti näyttää toteen kartellin olemassaolon vuoden 1988 toukokuusta vuoden 1992 marraskuuhun ja vuoden 1998 toukokuusta vuoden 1999 loppuun.

125 Todettuaan rikkomisen lisäkeston komissio saattoi korottaa rikkomiseen osallistuneille yrityksille määrättyjen sakkojen laskentapohjia 125 prosentilla 40 prosentin sijaan suuntaviivojen 1 kohdan B alakohdan kohdan nojalla. Näin ollen ne yritykset, jotka toimittivat komissiolle tietoja rikkomisen lisäkestosta, ottivat riskin siitä, että niiden sakkojen laskentapohjia korotettaisiin vielä 85 prosenttiyksiköllä.

126 Kyseessä on yhteistyötä koskevaan vuoden 1996 tiedonantoon erottamattomasti sisältyvä paradoksi, joka liittyy siihen, että yritys, johon sovelletaan mainitun tiedonannon D kohtaa ja joka toimittaa komissiolle uusia tietoja, ottaa riskin siitä, että sille määrätään ankarampi seuraamus kuin siinä tapauksessa, ettei se olisi toimittanut komissiolle kyseisiä tietoja. Kyseinen paradoksi on mahdollista oikaista suuntaviivojen 3 kohdan kuudennella luetelmakohdalla, jonka mukaan ”todellista yhteistyötä menettelyissä, jotka koskevat [yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon] soveltamisalaan kuulumattomia tapauksia,” voidaan pitää lieventävänä olosuhteena.

127 Käsiteltävänä olevassa asiassa komissio on – sitä mainitsematta – soveltanut suuntaviivojen 3 kohdan kuudetta luetelmakohtaa ja myöntänyt Outokummulle sakkoimmuniteetin niiltä osin kuin on kyse kartellin sellaisesta ylimääräisestä kestosta, josta komissio ei ollut tietoinen ennen kuin se vastaanotti Outokummun 30.5.2001 päivätyn kirjeen (kanteen kohteena olevan päätöksen 386 perustelukappale).

128 Näin ollen on tutkittava, oliko komissio velvollinen joko suuntaviivojen 3 kohdan kuudennen luetelmakohdan nojalla tai yhdenvertaisen kohtelun periaatteen nojalla myöntämään kantajille sakon alennuksen sellaisten tietojen perusteella, jotka kantajat toimittivat komissiolle yli 16 kuukautta Outokummun jälkeen ja jotka koskivat ajanjaksoja 1988–1992 ja 1998–1999.

129 Tältä osin on aluksi muistettava, että komissiolla on harkintavaltaa lieventävien olosuhteiden soveltamisen osalta (asia T-44/00, Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2223, 307 kohta).

130 Seuraavaksi on korostettava, että sakkoimmuniteettia koskevaan ajatukseen kuuluu erottamattomasti se, että ainoastaan yksi kartellin jäsenistä voi hyötyä tällaisesta vapauttamisesta, kun otetaan huomioon se, että pyrkimyksenä on synnyttää kartelleissa epävarmuuden leimaama ilmapiiri kannustamalla kartellien ilmiantamista komissiolle. Tämä epävarmuus seuraa juuri siitä, että kartellin jäsenet tietävät, että ainoastaan yksi niistä voi saada hyväkseen sakkoimmuniteetin antamalla ilmi muut kartelliin osalliset ja asettamalla ne siten vaaraan siitä, että niille määrätään ankarammat sakot.

131 Käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa asiassa, jossa komissio tietää kartellin olemassaolosta mutta jossa sillä ei ole käytettävissään tiettyjä olennaisia tietoja, joiden perusteella se voisi todeta rikkomisen kokonaiskeston, on erityisen suotavaa, että käytössä on tällainen mekanismi erityisesti sen välttämiseksi, että rikkomiseen osallistuneet sopisivat tiettyjen tietojen salaamisesta.

132 Tällainen tilanne eroaa sellaisesta tilanteesta, jossa komissiolla on jo näyttöä tiedossaan, mutta se pyrkii täydentämään sitä. Jälkimmäisessä tilanteessa rikkomiseen osallisille määrättävän sakon määrän alentaminen sen sijaan, että yksi yritys vapautetaan sakosta kokonaan, voidaan oikeuttaa sillä, ettei tavoitteena ole enää paljastaa sellaista seikkaa, joka johtaisi yritykselle määrätyn sakon korottamiseen, vaan kasata mahdollisimman paljon todisteita, jotta voidaan vahvistaa komission mahdollisuuksia todeta asian tosiseikat.

133 Niiltä osin kuin kyse on väitteestä, jonka mukaan Outokumpua ja kantajia on kohdeltu epäyhdenvertaisesti, on riittävää todeta, etteivät Outokumpu ja kantajat olleet toisiinsa verrattavissa olevassa tilanteessa, koska Outokumpu toimitti komissiolle tietoja, jotka koskivat kartellin kahdeksan ja puolen vuoden pituista ylimääräistä kestoa, yli vuosi ennen kantajia.

134 Edellä esitetty huomioon ottaen neljäs väite on hylättävä.

135 Käsiteltävänä oleva kanneperuste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Viides kanneperuste, joka koskee sitä, että sakon määrää on yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon perusteella alennettu liian vähän

Asianosaisten lausumat

136 Kantajat vertaavat ensiksi yhteistyötään ja niille myönnettyä 30 prosentin alennusta sellaiseen kohteluun, jota kolmansien osapuolten hyväksi on sovellettu aikaisemmissa asioissa. Kantajat katsovat tämän perusteella, että niitä on kohdeltu epäedullisesti.

137 Toiseksi kantajat katsovat, että kun otetaan huomioon se hyöty, jota kantajien yhteistyö merkitsi tutkimuksen etenemisen kannalta, niiden hyväksi olisi pitänyt soveltaa yli 30 prosentin suuruista alennusta yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon perusteella. Kantajat väittävät tältä osin ensinnäkin, että ne ovat vapaaehtoisesti toimittaneet komissiolle tietoja, jotka menevät pitemmälle kuin sellaiset tiedot, joita se olisi ollut velvollinen paljastamaan asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla; että kyseisissä tiedoissa esitettiin yksityiskohtaisesti kartellin toiminta, ja lopuksi, että tietyt näistä tiedoista olivat ratkaisevia rikkomisen olemassaolon osoittamiseksi vuoden 1988 toukokuun ja vuoden 1992 marraskuun välisen ajanjakson ja vuoden 1998 toukokuun ja vuoden 1999 lopun välisen ajanjakson osalta.

138 Kolmanneksi kantajat väittävät, että komissio on loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, kun se on myöntänyt 50 prosentin alennuksen Outokummulle määrätyn sakon määrään. Komissio on kantajien mukaan loukannut kyseistä periaatetta myös siten, että se on ottanut huomioon Outokummun tekemän yhteistyön sekä siltä osin kuin se päätti myöntää 50 prosentin alennuksen sakon määrään yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon D kohdan perusteella että siltä osin kuin kyse oli lieventävän olosuhteen huomioon ottamisesta suuntaviivojen mukaisesti.

139 Komissio vaatii käsiteltävänä olevan kanneperusteen hylkäämistä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

140 Niiltä osin kuin on kyse vertailusta, jonka kantajat tekevät käsiteltävänä olevan asian ja komission aikaisemman käytännön välillä, on todettava, että oikeuskäytännöstä ilmenee, että pelkästään se seikka, että komissio on aiemmassa päätöskäytännössään myöntänyt tietyn alennuksen tietynlaisen käyttäytymisen vuoksi, ei merkitse, että sillä

olisi velvollisuus tehdä samanlainen alennus arvioidessaan vastaavanlaista käyttäytymistä jossain myöhemmässä hallinnollisessa menettelyssä (ks. asia T-31/99, ABB Asea Brown Boveri v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok., s. II-1881, 239 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kantajat eivät näin ollen voi vedota sellaisiin sakkojen määrien alennuksiin, joita on myönnetty muissa asioissa.

141 Muiden väitteiden osalta on myös muistettava, että kun on kyse kartellin jäsenten tekemän yhteistyön arvioinnista, ainoastaan komission tekemä ilmeinen arviointivirhe voi olla arvostelun kohteena, koska komissiolla on laaja harkintavalta, kun se arvioi yrityksen yhteistyön laatua ja hyödyllisyyttä muun muassa suhteessa muiden yritysten myötävaikutukseen asian selvittämisessä (asia C-328/05 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 10.5.2007, Kok., s. I-3921, 88 kohta). Komission on kyseisessä arvioinnissa kuitenkin noudatettava yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

142 Tässä yhteydessä on todettava, että komissio on kanteen kohteena olevassa päätöksessä myöntänyt, että kantajien toimittamat tiedot menivät pitemmälle kuin sellaiset tiedot, joiden esittämistä komissio saattoi vaatia asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla. Komissio on myös myöntänyt, että kantajat olivat toimittaneet uutta näyttöä ja vahvistaneet jo olemassa olevaa näyttöä koko rikkomisen keston eli ajanjakson 1988–2001 osalta. Komissio on erityisesti ottanut huomioon sen, että kantajat olivat auttaneet sitä arvioimaan kartellin laajuutta ajanjaksona 1997–1999. Komissio on kuitenkin todennut, etteivät kantajat olleet ensimmäiset eivätkä pääasialliset yritykset, jotka tarjosivat ratkaisevaa näyttöä vuoden 1988 toukokuusta vuoden 1992 marraskuuhun ulottuvan ajanjakson ja ajanjakson 1997–1999 osalta. Komissio on ottanut huomioon myös sen, että kantajat ryhtyivät tekemään sen kanssa yhteistyötä vasta vastauksena sellaiseen kirjeeseen, joka niille lähetettiin vuoden 2002 heinäkuussa asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla (kanteen kohteena olevan päätöksen 415–417, 419, 420 ja 423 perustelukappale).

143 Aluksi on korostettava, ettei komissiota voida arvostella siitä, että se on ottanut huomioon sen spontaaniuden, jolla sille on toimitettu tietoja yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon D kohdan mukaisesti (edellä 140 kohdassa mainittu asia ABB Asea Brown Boveri v. komissio, tuomion 237 ja 238 kohta). Komissio voi sakkojen lieventämistä koskevassa politiikassaan myöntää sellaisille yrityksille, jotka tekevät

spontaanisti yhteistyötä sen kanssa, suurempia sakkojen määrien alennuksia kuin sellaisille yrityksille, jotka eivät tee niin. Tässä tapauksessa on kiistatonta, että – toisin kuin Outokumpu – kantajat ovat ryhtyneet yhteistyöhön vasta tietopyynnön lähettämisen jälkeen.

144 Vuoden 1988 toukokuusta vuoden 1992 marraskuuhun ulottuneen ajanjakson osalta oikeudenkäyntiaineistosta ilmenee, että komissio on perustellusti katsonut, ettei se kuvaus, jonka kantajat tarjosivat mainitusta ajanjaksosta, ollut yksityiskohtaisempi tai täydellisempi kuin Outokummun tarjoama kuvaus, ja että sinä ajankohtana, jona kantajat ryhtyivät yhteistyöhön, komissiolla oli jo 11 kuukauden ajan ollut hallussaan muista lähteistä saatu ratkaiseva näyttö, jonka perusteella rikkomisen olemassaolo mainittuina vuosina voitiin todeta. Sekä Outokummun tekemän aikaisemman yhteistyön yhteydessä että kahdesta sellaisesta asiakirjasta, jotka löydettiin tarkastusten yhteydessä, ilmeni, että kyseinen kartelli oli alkanut jo vuonna 1988.

145 Vuoden 1998 toukokuusta vuoden 1999 loppuun ulottuneen ajanjakson osalta on todettava, ettei oikeudenkäyntiaineistosta käy ilmi, että komissio olisi jättänyt ottamatta huomioon kantajien tekemän yhteistyön. Kanteen kohteena olevan päätöksen 419 perustelukappaleessa komissio päinvastoin toteaa, että kantajien tekemä yhteistyö hyödytti sitä tietyssä määrin ajanjakson 1997–1999 osalta. Komissiota ei voida arvostella siitä, että se on kyseisessä perustelukappaleessa todennut myös, että se oli jo aikaisemmin saanut tarkastustensa tuloksena ja muista lähteistä asiakirjatodisteita useista kokouksista ja luottamuksellisten tietojen vaihdosta kyseisen jakson aikana, koska oikeudenkäyntiaineistoon sisältyvät seikat vahvistavat tämän päätelmän.

146 Edellä esitetystä ilmenee lisäksi, etteivät kantajat ole osoittaneet, että komissio olisi tehnyt ilmeisen virheen arvioidessaan kantajien tekemää yhteistyötä.

147 Sen väitteen osalta, jonka mukaan kantajia olisi kohdeltu syrjivästi, on riittävää palauttaa mieliin, etteivät kantajat ja Outokumpu olleet toisiinsa verrattavissa olevissa

tilanteissa, koska Outokumpu teki komission kanssa yhteistyötä kauan ennen kantajia ja koska kantajat ryhtyivät yhteistyöhön komission kanssa vasta saatuaan tietopyynnön.

148 On myös todettava, että se, että Outokummulle määrätyn sakon määrää alennettiin sekä yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon että suuntaviivojen nojalla sillä perusteella, että se teki komission kanssa yhteistyötä paljon ennen muita yrityksiä, ei voi merkitä kantajiin kohdistuvaa syrjintää. Se, että Outokummun hyväksi on sovellettu suuntaviivojen 3 kohdan kuudennen luetelmakohdan mukaista sakon alennusta, liittyy mainittujen suuntaviivojen ja yhteistyötä koskevan vuoden 1996 tiedonannon väliseen vuorovaikutukseen. Jos kantajat olisivat olleet ensimmäiset yritykset, jotka ryhtyivät yhteistyöhön komission kanssa, niiden hyväksi olisi voitu soveltaa sekä yhteistyötä koskevaa vuoden 1996 tiedonantoa että suuntaviivoja.

149 Kaikki edellä esitetty huomioon ottaen käsiteltävänä oleva kanneperuste on hylättävä.

Vaatimus, joka koskee pankkitakauksen asettamisesta aiheutuneiden kulujen maksamista

150 Kantajat eivät ole esittäneet yhtäkään perustelua kyseisen vaatimuksensa tueksi. Tästä seuraa, ettei kanne tältä osin täytä sellaisia vähimmäisvaatimuksia, joita yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artiklassa ja työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa on asetettu sille, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi. Näin ollen kyseinen vaatimus on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

151 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimuksen mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) KME Germany AG, KME France SAS ja KME Italy SpA velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä toukokuuta 2009.

Allekirjoitukset